

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEĮGALIJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO NR. I-2044
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1722 2 IR 3 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1153 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠALPOS
PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2760
3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1154**

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. kovo 19 d. rytinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-122), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-1153 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XVP-1153), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti.

Įstatymo projekto Nr. XVP-1153 3 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad asmenims, kuriems mokamų išmokų dydžiai buvo sumažinti todėl, kad pagal Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 6 dalį jiems buvo nustatyti dalyvumo lygio procentai, didesni už darbingumo lygio procentus, nustatytus iki 2023 m. gruodžio 31 d., esant nurodytoje dalyje nustatytoms sąlygoms, pratęsiamas ankstesnio dydžio išmokų mokėjimas. Siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyto teisėkūros aiškumo principo įgyvendinimą, teisinio reguliavimo teisingumą ir asmenų teisėtus lūkesčius, siūlytina nustatyti išmokų nepriemokų, susidariusių dėl objektyvių, nuo šių išmokų gavėjų valios nepriklausančių, aplinkybių, išmokėjimą ir Įstatymo projekto Nr. XVP-1153 3 straipsnio 5 dalį papildyti nustatant, kad išmokas administruojančios įstaigos, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo įstatymo įsigaliojimo dienos atnaujinamos šioje dalyje nurodytų išmokų mokėjimą, kartu išmoka ir jų nepriemokas, jei tokių yra.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2760 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-1154 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XVP-1154), tačiau pasiūlyti Seimui tobulinti Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 teisinio reguliavimo priemones pagal toliau pateiktus pasiūlymus:

2.1. Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 1 straipsnyje siūloma nustatyti, kad ankstesnio 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensijos mokamos 75 arba 80 procentų darbingumo netekusiems asmenims, kurie įgijo teisę į jas iki 2016 m. gruodžio 31 d. ir kuriems šalpos negalios pensijų dydžiai buvo sumažinti, juos pripažinus netekusiais tiek pat ar daugiau

procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo). Teisė į ankstesnio dydžio šalpos negalios pensijas turėtų būti išsaugoma ir kitais atvejais, kuriais šių pensijų dydžiai sumažinti ne dėl asmeniui pagal jo faktinę sveikatos būklę nustatyto dalyvumo (darbingumo) lygio. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo Nr. I-675 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2506, kuriuo šalpos neįgalumo pensijų dydžiai nustatyti pagal 5 procentų intervalais išdėstytus netekto darbingumo procentus, 4 straipsnio 4 dalimi, šalpos neįgalumo pensijas gaunantiems asmenims pakartotinai nustatčius darbingumo lygį, toliau jiems mokamos šiame įstatyme nustatyto dydžio šalpos neįgalumo pensijos. Vadovaujantis 2024 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2760 (toliau – Įstatymas) 3 straipsnio 1 dalimi, vietoje asmenims (išskyrus asmenis, pripažintus invalidais iki 2005 m. birželio 30 d.) iki tol paskirtų ir mokėtų šalpos neįgalumo pensijų pradedamos mokėti Įstatyme nustatyto dydžio šalpos negalios pensijos. Atsižvelgiant į šią nuostatą, šalpos negalios pensijų dydžiai nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. buvo sumažinti ir asmenims, kuriems buvo mokama 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensija (teisė į šią pensiją šie asmenys įgijo iki 2016 m. gruodžio 31 d. kaip netekę 75 arba 80 procentų darbingumo) ir kuriems dalyvumo (darbingumo) lygis nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. nebuvo nustatytas pakartotinai. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu Nr. XVP-1154 siūlytina keisti ir Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, nustatant, kad joje nurodyta išimtis, pagal kurią iki 2005 m. birželio 30 d. invalidais pripažintiems asmenims nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. mokamos iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. mokėtos šalpos neįgalumo pensijos dydžio šalpos negalios pensijos, taikoma taip pat ir 75 arba 80 procentų darbingumo netekusiems asmenims, kuriems iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. buvo mokamos 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos neįgalumo pensijos, į kurias jie įgijo teisę iki 2016 m. gruodžio 31 d.

2.2. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnyje išdėstytas nuostatas, siekiant užtikrinti jų atitiktį Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatytam teisėkūros aiškumo principui:

2.2.1. Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnyje siūloma nustatyti, kad dėl 75 arba 80 procentų netekto darbingumo teisė į 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensiją iki 2016 m. gruodžio 31 d. įgijusiems asmenims, kuriems šalpos negalios pensijos dydis sumažintas juos pripažinus netekusiais tiek pat ar daugiau procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), pratęsiamas ankstesnio dydžio šalpos negalios pensijų mokėjimas, jei šie asmenys atitinka Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatyme nustatytas teisės į šalpos negalios pensiją sąlygas. Pažymėtina, kad asmens dalyvumas (darbingumas) nuo 2017 m. sausio 1 d. gali būti pasikeitęs, todėl asmuo gali atitikti Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnyje nustatytas šalpos negalios mokėjimo pratęsimo sąlygas ir tokiu atveju, kai iki Įstatymo projektu Nr. XVP-1154 siūlomų nuostatų įsigaliojimo asmens sveikatos būklė pagerėjo, jam buvo nustatytas mažesnis netektas dalyvumas (darbingumas) ir vėl pakartotinai nustatytas 75 ar 80 procentų netektas dalyvumas (darbingumas). Atsižvelgiant į Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 siekį – užtikrinti teisę į 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensiją tiems asmenims, kurių sveikatos būklė objektyviai negerėjo, Įstatymo projekto

Nr. XVP-1154 2 straipsnį tikslinga atitinkamai papildyti sąlyga, pagal kurią 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensija vėl mokama tik tiems asmenims, kurie nuo teisės į 2 šalpos pensijų bazės dydžio šalpos negalios pensiją atsiradimo dienos iki Įstatymo projektu Nr. XVP-1154 siūlomo reguliavimo įsigaliojimo dienos buvo pripažįstami netekusiais 75 arba 80 procentų dalyvumo (darbingumo).

2.2.2. Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsniu siūloma išmokėti šalpos negalios pensijų nepriemokas asmenims, kuriems dalyvumo lygis buvo nustatytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalimi, tačiau tik tuo atveju, jeigu jie atitinka šiame straipsnyje nurodytas sąlygas, įskaitant ir Šalpos pensijų įstatyme nustatytas teisės į šalpos negalios pensiją sąlygas. Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnyje nenurodyti atvejai, kai asmenys, kuriems tuo pačiu pagrindu buvo sumažintos šalpos negalios pensijos, Įstatymo projektu Nr. XVP-1154 siūlomų nuostatų įsigaliojimo metu nebeatitinka sąlygų šalpos negalios pensijai gauti, tačiau šias sąlygas atitiko ankstesniais laikotarpiais, už kuriuos taip pat turėtų būti išmokamos šalpos negalios pensijų nepriemokos.

2.2.3. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgalios Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos šalpos pensijas pradėjo skirti ir mokėti nuo 2019 m. sausio 1 d., jos neturi duomenų apie šalpos pensijas, mokėtas nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d., todėl siūlytina tikslinti Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnį nustatant, kad tais atvejais, kai šalpos negalios pensijos dydis buvo sumažintas nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d., ankstesnio dydžio šalpos negalios pensijų mokėjimas atnaujinamas ir nepriemokos išmokamos asmens prašymu.

2.2.4. Atsižvelgiant į tai, kad ankstesnio dydžio šalpos negalios pensijų mokėjimas pasibaigęs, siūlytina vietoje Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnyje nurodyto šių pensijų mokėjimo pratęsimo nurodyti jo atnaujinimą.

2.2.5. Atsižvelgiant į šio nutarimo 2.2.1–2.2.4 papunkčius, taip pat į 2.1 papunktyje nurodytą asmenų grupę, kuriai taip pat turėtų būti taikomas Įstatymo projekte Nr. XVP-1154 siūlomas nustatyti reguliavimas, siūlytina Įstatymo projekto Nr. XVP-1154 2 straipsnį išdėstyti taip:

„2 straipsnis. Įstatymo taikymas

1. Asmenims, kuriems buvo mokama 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensija, į kurią teisę šie asmenys įgijo iki 2016 m. gruodžio 31 d. kaip netekę 75 arba 80 procentų darbingumo, ir kuriems, juos pripažinus netekusiais tiek pat ar daugiau procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), vadovaujantis dalyvumo (darbingumo) lygio nustatymo metu galiojusiomis Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo nuostatomis, buvo sumažintas šalpos negalios pensijos dydis, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos arba, jeigu šalpos negalios pensijos dydis buvo sumažintas nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d., – nuo asmenų prašymų atnaujinti ankstesnio dydžio šalpos negalios pensijos mokėjimą gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos, jei šie

asmenys atitinka Šalpos pensijų įstatyme nustatytas šalpos negalios pensijos mokėjimo sąlygas ir nuo teisės į 2 šalpos pensijų bazės dydžio šalpos negalios pensiją atsiradimo dienos iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nepertraukiamai pripažinti netekusiais 75 arba 80 proc. procentų dalyvumo (darbingumo), atnaujinamas 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensijos mokėjimas, kartu išmokant nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos susidariusią šalpos negalios pensijos nepriemoką.

2. Asmenims, kuriems iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. buvo paskirta ir mokama 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos neįgalumo pensija, į kurią teisę šie asmenys įgijo iki 2016 m. gruodžio 31 d. kaip netekę 75 arba 80 procentų darbingumo, ir kuriems, vadovaujantis ankstesniu teisiniu reguliavimu, nustatytu Lietuvos Respublikos šalpos išmokų įstatymo Nr. I-675 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2760 3 straipsnio 1 dalyje, nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. pradėtos mokėti mažesnio dydžio šalpos negalios pensijos, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos išmokama šalpos negalios pensijos nepriemoka, susidariusi nepertraukiamu laikotarpiu, kuriuo šie asmenys turėjo teisę į šalpos negalios pensiją dėl nustatyto 75 arba 80 procentų netekto dalyvumo (darbingumo), bet ne anksčiau nei 2024 m. rugsėjo 1 d. Jei šie asmenys, įsigaliojus šiam įstatymui, atitinka Šalpos pensijų įstatyme nustatytas šalpos negalios pensijos mokėjimo sąlygas ir nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nepertraukiamai pripažinti netekusiais 75 arba 80 procentų dalyvumo (darbingumo), jiems kartu atnaujinamas 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensijos mokėjimas.

3. Asmenims, kuriems buvo mokama 2 šalpos pensijų bazių dydžio šalpos negalios pensija, į kurią teisę šie asmenys įgijo iki 2016 m. gruodžio 31 d. kaip netekę 75 arba 80 procentų darbingumo, ir kuriems dalyvumo lygį nustatčius pagal ankstesnį teisinį reguliavimą, nustatytą Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje, buvo sumažintas šalpos negalios pensijos dydis, neatsižvelgiant į tai, ar jų teisė gauti šalpos negalios pensiją šio įstatymo įsigaliojimo dieną yra išlikusi, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos taip pat išmokama nuo kito mėnesio po to mėnesio, kurį asmenims buvo nustatytas dalyvumo lygis, pirmos dienos susidariusi šalpos negalios pensijos nepriemoka.“

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras